

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 573/2022-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duřu a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, IČO 36 862 711, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Igor Vranka, LL.M., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 185/2020 z 25. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 185/2020 z 25. mája 2022 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 185/2020 z 25. mája 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou 18. augusta 2022 a doplnenou 19. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka požaduje zrušenie

napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Súčasne navrhuje priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní o ochranu dobrej povesti právnickej osoby vedenom Okresným súdom Humenné (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 23/2014 v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovanej (██████████) domáhala uloženia povinnosti žalovanej predniesť na rokovaní Mestského zastupiteľstva mesta Humenné (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) ospravedlnenie s textom bližšie vymedzeným v samotnom návrhu, ako aj zaplata sumy 3 000 eur s príslušenstvom ako primeraného zadost'učinenia. Sťažovateľka odôvodnila žalobu tým, že je obchodnou spoločnosťou zaoberajúcou sa výrobou energií a ich dodávkou obchodným spoločnostiam pôsobiacim v ██████████ a obyvateľom mesta Humenné. S obchodnými partnermi v ██████████ má vybudované dlhodobé vzťahy a spoluprácu, pričom požíva u obchodných partnerov a obyvateľov mesta Humenné dobrú povesť. Sťažovateľka je zároveň jedným zo spoločníkov ██████████. Podľa sťažovateľky sa žalovaná ako primátorka mesta Humenné na zasadnutí mestského zastupiteľstva 31. októbra 2013 vyjadrila na adresu sťažovateľky bez predchádzajúceho overenia faktov, že v ██████████ „končia firmy pre zlé podmienky“. Okrem toho uviedla aj ďalšie nepravdivé a pravdu skresľujúce tvrdenia a neoprávnenú kritiku, ktoré je potrebné posúdiť v celkovom kontexte jej prejavu – reakcia na vystúpenie poslancov k správe nezávislého odborného experta o situácii s teplom: „*tak sa zosúladiť so svojimi s ██████████... nič sa nestavia, tak prečo firma ██████████ do dnešného dňa, ak vie, že to je najlepšie riešenie, neinvestovala... tak potom aj ██████████ klame, alebo aj ██████████ si objednáva... že teraz ste zainteresovaný s niekým iným, tak asi niekomu inému teraz držíte palce... a to kto vypracoval, firma ██████████?*“; reakcia na vystúpenie poslancov týkajúce sa otvoreného listu žalobkyne: „*viete, čo sa píše v liste od ██████████?, vy ani nečítate, čo napísal váš partner, u ktorého pracujete?... on nepracuje v ██████████ (iného poslanca, pozn.)... robí pre firmu ██████████, ktorá robí opravy pre firmu ██████████, kde má ██████████ väčšinový podiel (pokračovanie žalovanej, pozn.)*“; reakcia žalovanej na zmluvu uzavretú medzi žalobkyňou a mestom Humenné: „*kto takúto zmluvu podpísal, bola to ekonomická sabotáž na občanov Mesta Humenné*“; vyjadrenie žalovanej k prebiehajúcemu sporu medzi účastníkmi: „*a ešte niečo poviem, keď som si dovolila povedať niečo o firme ██████████, tak ma zažaloval ██████████ o 200 000,- eur 2 mesiace pred voľbami, aby mi nahnal strach, prehral so mnou prvostupňový súd, firma ██████████... ak príde spor od nového roku tak bude vyfabulovaný pred voľbami firmou ██████████... ja sa pýtam, prečo ██████████ od roku 2013 nepodal ešte ani papier na mestský úrad.*“

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 23/2014 z 20. júna 2018 žalobu zamietol, pričom sa zaoberal každým výrokom osobitne.

4. Vo vzťahu k prvému výroku zastával názor, že ide o skutkové tvrdenie, pričom z celého kontextu prednesu nevyplýva, že by sa výrok mal vzťahovať práve na sťažovateľku. Vo svojom prednese žalovaná najprv poukázala na areál ██████████ a následne uviedla, že žalobkyňa je prepojená s ██████████, kde končia firmy zväčša pre zlé podmienky. Žalobu v predmetnej časti označil okresný súd za nedôvodnú. Pritom zdôraznil, že mu je z úradnej moci súdu známe, že v regióne Humenné pôsobí spoločnosť ██████████, ktorej predmetom činnosti je prenájom nebytových priestorov a pozemkov firmám. Konateľom tejto spoločnosti je jeden z predsedov predstavenstva žalobkyne. V dôsledku doslovného spojenia firmy ██████████

s [REDACTED], „a to s poukazom na slová predtým vyslovené žalovanou, kde priestory firmy žalobkyne žalovaná označila ako areál [REDACTED]“, okresný súd dospel k záveru, že uvedené tvrdenie bolo prednesené nie proti žalobkyni, ale práve proti spoločnosti [REDACTED]

5. Vyjadrenia obsiahnuté v rámci druhého výroku okresný súd vyhodnotil sčasti ako skutkové tvrdenia a sčasti ako hodnotiace úsudky, ktoré boli prednesené v rámci rozpravy s poslancom, ktorá sa týkala energetického projektu, ktorý bol vypracovaný pre mesto Humenné. V rámci tejto rozpravy bola poslancovi položená otázka. Išlo pritom o hodnotiaci úsudok, ktorý nie je možné v rámci celého kontextu vyhodnotiť ako objektívne spôsobilý zasiahnuť do dobrej povesti žalobkyne.

6. Obsahom tretieho výroku podľa okresného súdu bolo uvedenie toho, že poslanec je partnerom žalobkyne, a následne toto svoje tvrdenie žalovaná spresnila, kde uviedla, že daný poslanec je zamestnancom firmy [REDACTED], táto spoločnosť spolupracuje so spoločnosťou [REDACTED], v ktorej je väčšinovým akcionárom práve žalobkyňa. Išlo o skutkové tvrdenie žalovanej. Žalobkyňa uviedla, že ide o nepravdivé tvrdenie o tom, že ide o partnera žalobkyne. Žalovaná vo svojom prednese priamo na mestskom zastupiteľstve prvú časť svojho výroku následne dala na správnu mieru, keď bližšie ozrejmila vzťah poslanca k žalobkyni, teda jej prednes v danej časti nebol objektívne spôsobilý zasiahnuť do dobrej povesti žalobkyne a nešlo ani o nepravdivé skutkové tvrdenie.

7. Okresný súd ďalej zdôraznil, že žalobkyňa dôvodnosť žaloby vo vzťahu k druhému výroku a tretiemu výroku odôvodila aj tým, že výroky preukazujú prepojenie žalobkyne s poslancom mestského zastupiteľstva a budia dojem, akoby žalobkyňa využívala nejaké nekalé praktiky ovplyvňovaním poslancov. Podľa názoru okresného súdu však išlo o subjektívne zhodnotenie výrokov žalovanej, t. j. výroky, ktoré nie sú objektívne spôsobilé vyvolať ujmu na dobrej povesti žalobkyne, pričom z celého kontextu prejavu ani nevyplýva, žeby takýmito výrokmi žalovaná poukazovala na nekalé praktiky žalobkyne, resp. presadzovanie jej záujmu cez poslancov inak ako legálnou cestou.

8. Štvrtý výrok sa podľa okresného súdu netýkal samotnej žalobkyne, ale zmluvy, ktorá bola uzatvorená medzi [REDACTED], a mestom Humenné, pričom pokiaľ žalovaná uviedla svoj hodnotiaci úsudok v znení, že kto takúto zmluvu podpísal, tak sa dopustil sabotáže, mala na mysli zmluvné strany tejto zmluvy, a nie žalobkyňu.

9. Piaty výrok neposúdil okresný súd ako nepravdivé skutkové tvrdenie, a to s ohľadom na skutočnosť, že na okresnom súde bola podaná žaloba tak, ako uviedla žalovaná. Žalobkyňa požadovala zaplatenie sumy 200 000 eur a následne po čiastočnom späťvzati žaloby predmetom konania bol nárok na zaplatenie sumy 5 000 eur. Uvedené skutočnosti žalovaná v napadnutom výroku svojho prednesu aj uviedla. Rovnako je pravdivé tvrdenie, že žalovaná bola úspešná v rámci prvoinštančného konania. Žalovaná pritom netvrdila, že vyhrala spor ako taký, a preto je jej skutkové tvrdenie pravdivé.

10. Vo vzťahu k hodnotiacemu úsudku žalovanej, že žaloba bola podaná z dôvodu, aby jej bol nahnaný strach, podľa okresného súdu túto časť výroku žalovaná adresovala pánovi [REDACTED]. Z úradnej moci bolo pritom okresnému súdu známe, že pán [REDACTED] bol štatutárnym orgánom žalobkyne do 26. marca 2010 a v čase podania už uvedenej žaloby už danú funkciu nezastával.

Žalovaná preto podľa okresného súdu nepoukazovala na konanie žalobkyne, ale zo súdu neznámych dôvodov túto časť prejavu adresovala konkrétnej fyzickej osobe, a teda prednesený výrok nemohol objektívne zasiahnuť do dobrej povesti žalobkyne.

11. Vo vzťahu k šiestemu výroku okresný súd zdôraznil, že bolo na žalobkyni preukázať, že po predložení žiadosti o vydanie stavebného povolenia boli následne aj doklady z jej strany predložené mestskému úradu. Pravdivosť daného skutkového tvrdenia nemohla preukazovať žalovaná, a to vzhľadom na obsah samotného výroku, kde tvrdila, že okrem stavebného povolenia predloženého v roku 2012 žalobkyňa žiadne doklady nepredložila. Súd je toho názoru, že v tejto časti nedošlo k uneseniu dôkazného bremena o tom, že tento výrok je nepravdivý.

12. Okresný súd preto na podklade vykonaného dokazovania vyhodnotil formu a obsah prejavu žalovanej ako primerané. Vzhľadom na miesto a čas prednesu a účel výrokov bol okresný súd toho názoru, že nevybočovali zo štandardného rámca hodnotiacich úsudkov bežne prezentovaných na zasadnutiach samosprávnych orgánov. Okresný súd preto dospel k záveru, že inkriminované výroky žalovanej nemožno považovať za neoprávnený zásah do dobrej povesti žalobkyne. Žalovaná inkriminovanými výroky realizovala svoje právo vyjadrovať názory a rozširovať informácie. Zároveň vzhľadom na obsah výrokov a použité výrazové prostriedky výroky neprekročili rámec prípustnej kritiky. Nešlo teda zo strany žalovanej o neoprávnený zásah do dobrej povesti žalobkyne, ktorý by bol objektívne spôsobilý privodiť jej ujmu.

13. Na odvolanie bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdené ako vecne správne rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 29/2018 z 18. novembra 2019. Vo vzťahu k prvému výroku v rámci odvolacej námietky atakujúcej nesprávnosť posúdenia otázky aktívnej vecnej legitímácie krajský súd v podstatnom zdôraznil, že možnosť domáhať sa ochrany dobrej povesti právnickej osoby je viazaná len na tú právnickú osobu, ktorá bola špecifikovaná a ktorej názov je zapísaný v obchodnom registri. Za nepochybné považoval, že právnická osoba [REDAKOVANÉ] je osobou, ktorá je spôsobilá mať práva a povinnosti a bola nepochybne jednoznačne špecifikovaná vo výroku, ktorý predniesla žalovaná. Z uvedeného dôvodu nepovažoval odvoláciu námietku za dôvodnú. K odvolacím tvrdeniam sťažovateľky, že nemusí byť presne označená dotknutá osoba, ale postačuje uvedenie údajov, ktoré navodzujú spojitosť s určitou právnickou osobou, a že samotná žalobkyňa dodáva energie do [REDAKOVANÉ], krajský súd uviedol, že ide o tvrdenia, ktorým nemožno priznať právnu relevanciu vo vzťahu k prejednávánemu nároku. Je nepochybné, že možnosť domáhať sa ochrany dobrej povesti právnickej osoby je viazaná len na tú právnickú osobu, ktorá bola špecifikovaná a ktorej názov je zapísaný v obchodnom registri. Ostatnú argumentáciu nemožno prijať ako dôvodnú bez ohľadu na to, či takáto podobne nazvaná právnická osoba by bola spoločníkom v právnickej osobe alebo nie.

14. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie krajský súd doplnil, že bolo nevyhnutné tak, ako to urobil aj súd prvej inštancie, zhodnotiť predmetné výroky v kontexte situácie, za ktorej odzneli. Išlo o zasadnutie mestského zastupiteľstva, pričom základnou úlohou obce alebo mesta je starostlivosť o všestranný rozvoj územia, ako aj o potreby ich obyvateľov. Je nepochybné, že pri prerokúvaní jednotlivých otázok potrieb mesta dochádza k nevyhnutnému konfliktu medzi predstaviteľmi jednotlivých koncepcií, ktorého hlavnou úlohou je dospieť k všeobecnému konsenzu, ktorý bude prospešný pre rozvoj mesta, ako aj pre potreby jeho obyvateľov. Pri prejednávaní takýchto koncepčných otázok je nevyhnutný stret jednotlivých

myšlienok a názorov, ktoré nepochybne v záujme všeobecného „blaha“ môžu byť prezentované aj formou, ktorá je prednesená nadnesene či na úrovni zveličujúcich či šokujúcich názorov. Berúc do úvahy zásadu primeranosti, je však v záujme dosiahnutia verejnoprospešného cieľa nevyhnutné pripustiť v rámci zasadnutí mestského zastupiteľstva či obecného zastupiteľstva to, aby takéto názory odzneli, boli verejne odprezentované a keďže ide o základné právo na slobodu prejavu, nemožno pri zhodnotení zásady primeranosti dospieť k záveru, že takéto prednesy žalovanej prednesené v rámci debaty o energetickej situácii mesta Humenné mohli byť zásahom do dobrého mena právnickej osoby. Pri zhodnotení týchto ústavných práv nepochybne súd prvej inštancie dospel k správne názoru, že týmto konaním a týmito prednesmi žalovanej nedošlo k zásahu do dobrej povesti právnickej osoby.

15. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu zamietol.

16. K dovolaciemu dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) najvyšší súd so zreteľom a s konkrétnym odkazom na podstatné časti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu k otázke aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky, ako aj k otázke neúspechu sťažovateľky vo vzťahu ku každému z výrokov prednesených žalovanou uzavrel, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, pričom je zrejmé, z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodol, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Námietku existencie vady zmätočnosti preto najvyšší súd neposúdil ako opodstatnenú.

17. K sťažovateľkou namietanému dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP – odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke zásahu do dobrej povesti žalobkyne výrokmi žalovanej najvyšší súd poukázal na rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci sp. zn. 4 Cdo 34/2020, v ktorom bolo uvedené, že občianskoprávna ochrana dobrej povesti právnickej osoby vyplývajúca z Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy vtedy, ak nepravdivé tvrdenie a neprimeraný hodnotiaci úsudok sú považované za neoprávnený zásah, ktorý z objektívneho hľadiska bol spôsobilý privodiť ujmu na práve na ochranu dobrej povesti právnickej osoby. Medzi neoprávneným zásahom a vzniknutou ujmu na dobrej povesti právnickej osoby musí byť príčinná súvislosť. Zdôraznil ďalej aj rozdiel medzi skutkovými tvrdeniami a hodnotiacim úsudkom, ktoré sa zásadne líšia, lebo kým existencia skutočností môže byť preukázaná, pravdivosť hodnotiacich úsudkov nie je dokázateľná, keďže tie nepopisujú skutočnosť, ale, naopak, ju voľne interpretujú, čo ale neznamená, že sú v rámci konania o ochranu dobrej povesti celkom nenapadnuteľné (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 212/2007 z 23. septembra 2009).

18. Podľa najvyššieho súdu sa súdy nižších inštancií náležite vysporiadali s doterajšou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu v otázke posúdenia zákonných predpokladov na uplatnenie práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby, keď dôsledne rešpektovali uvedené výkladové pravidlá vo vzťahu ku každému zo sporných výrokov žalovanej. Rozhodnutie súdu prvej inštancie obsahuje detailné vyhodnotenie formy a obsahu jednotlivých prednesov žalovanej. Súd prvej inštancie primárne rozlišoval, či išlo o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok, a následne

posudzoval pravdivosť vyslovených skutkových tvrdení a zároveň prostredníctvom aplikácie testu proporcionality hodnotil spôsobilosť každého z výrokov privodiť ujmu na dobrej povesti žalobkyne. Súd v danej veci tiež dôsledne skúmali, či sa jednotlivé výroky týkali samotnej žalobkyne, a ich závery ani v tejto časti nemožno považovať za neadekvátne.

19. Najvyšší súd zároveň akcentoval aj to, že sudy nižších inšancií posúdili výroky správne v celkovom kontexte, v ktorom boli prednesené. Dospeli pritom k zodpovedajúcemu záveru, že vzhľadom na obsah výrokov a použité výrazové prostriedky sporné výroky neprekročili rámec prípustnej kritiky. Po preskúmaní jednotlivých výrokov v korelácii s miestom a tým, pri akej príležitosti odzneli (zasadnutie mestského zastupiteľstva), nie je možné uvedené závery považovať za nesúladne s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Podľa najvyššieho súdu preto nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia neoprávnenosti zásahu objektívne spôsobilého vyvolať ujmu na dobrej povesti právnickej osoby (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 34/2020, 4 Cdo 149/2009, 4 Cdo 212/2007 a 1 Cdo 113/2009).

20. V kontexte uplatneného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacím súdom ešte riešená) najvyšší súd uviedol v súvislosti s odôvodnením predneseným v dovolacom konaní sťažovateľkou, že táto nevymedzila právnu otázku zásadného významu náležitým spôsobom v súlade s § 432 a § 435 CSP. Námietky týkajúce sa konkrétneho označenia obchodného mena právnickej osoby, formulácie posudzovaného výroku z hľadiska jeho jazykového vyjadrenia či kontextu, v akom bol prednesený, ktoré boli sťažovateľkou prezentované v súvislosti s posúdením toho, či smerovali proti konkrétnej právnickej osobe, sa týkajú skutkového stavu. Otázka, či z výroku žalovanej bolo alebo nebolo možné jednoznačne špecifikovať, že má ísť o žalobkyňu, je otázkou skutkovou, keď sudy nižších inšancií jednoznačne ustálili, že konkrétne tvrdenia žalovanej boli prednesené nie proti žalobkyňi, ale proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Nejde teda o právnu otázku zásadného významu, ale o otázku skutkovú. Keďže dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov, predmetná dovolacia argumentácia sťažovateľky týkajúca sa skutkového stavu bola podľa dovolacieho súdu z tohto dôvodu nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

21. Najvyšší súd vzhľadom na už uvádzané dovolanie podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

22. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za ústavne neudržateľný z dôvodu arbitrárnosti výkladu práva a nedostatočnosti odôvodnenia.

23. V konkrétnostiach namieta, že v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu mal odvolací súd dospieť k záveru, že výrok žalovanej, ktorý nemal pravdivý skutkový základ, predstavuje neoprávnený zásah do dobrej povesti sťažovateľky. Zo žiadneho vykonaného dôkazu pritom nevyplýva, že by bola preukázaná pravdivosť výrokov žalovanej, preto zastáva názor, že predmetné skutkové tvrdenia boli nepravdivé, a teda došlo k neoprávnenému zásahu do dobrej povesti sťažovateľky [k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP].

24. V súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľka atakuje posúdenie dovolacej argumentácie najvyšším súdom, podľa ktorej otázka formulovaná sťažovateľkou je otázkou skutkovou, a nie právnou. Toto posúdenie považuje za zjavne formalistické. Právny názor najvyššieho súdu považuje za ústavne neudržateľný z dôvodu svojoľnej aplikácie § 421 ods. 1 CSP, resp. arbitrárneho výkladu práva.

25. Sťažovateľka zdôrazňuje, že išlo o právnú otázku, či je vo vzťahu k aktívnej vecnej legitímácii žalobkyne potrebné, aby výrok žalovanej obsahoval celé a presné označenie obchodného mena dotknutej právnickej osoby, alebo postačuje, ak výrok obsahuje také identifikačné znaky právnickej osoby, prostredníctvom ktorých možno túto osobu spoľahlivo a dostatočným spôsobom identifikovať aj bez uvedenia celého obchodného mena, napr. relevantnou časťou obchodného mena v spojení s kontextom, v ktorom bol výrok verejne prednesený. Poukazuje v tomto smere na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 72/2021 vydané v takmer identickej veci, v ktorej bolo judikované, že predmetná otázka má charakter právnej otázky.

26. Skutkovou otázkou podľa sťažovateľky bola skutočnosť, ako žalovaná označila žalobkyňu vo svojom výroku. To, či uvedené označenie podané žalovanou je z hľadiska aktívnej vecnej legitímácie postačujúce, už však predstavuje otázku právneho posúdenia, keďže súd tu prijíma právny záver, či žalobkyňi svedčí právo na ochranu dobrej povesti.

27. Sťažovateľka ďalej poskytuje svoje vlastné odôvodnenie toho, že pre konštatovanie o neoprávnenom zásahu do dobrej povesti právnickej osoby nemusí byť osoba, ktorej sa tento zásah týka, identifikovaná celým obchodným menom, ale stačí, ak je z inkriminovaného výroku zasahujúceho do dobrej povesti zrejmé, že sa týka konkrétnej osoby. Predostiera ďalej svoje vlastné odôvodnenie aktívnej vecnej legitímácie s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci a uzatvára, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd vyvodili v tomto smere vo vzťahu k prvému výroku nesprávne právne závery.

28. Sťažovateľka nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu týkajúcim sa vyhodnotenia vady zmätočnosti, keďže dovolací súd žiadnym spôsobom nereagoval a neodstránil nedostatky, ktoré mal reparaovať odvolací súd, keď sa nevysporiadal s kľúčovou argumentáciou sťažovateľky, ktorá mala podstatný vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd sa dopustil arbitrárnosti, keď zvolil izolovaný prístup a posúdil kvalitu odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie len cez prizmu obsahu ich rozhodnutí, avšak žiadnym spôsobom nezohľadnil sťažovateľkou vznášané námietky, na ktoré rozhodnutia súdov nereflektovali.

29. V dovolaní pritom sťažovateľka namietla, že odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami, ktoré uvádzala v bodoch 5 – 13 odvolania. Na tieto rozhodujúce argumenty týkajúce sa aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky súd prvej inštancie a ani odvolací súd nereagovali a v odôvodnení sa s nimi nevysporiadali.

30. Rovnako dovolací súd nereagoval ani na námietku sťažovateľky o nedostatočnom vysporiadaní sa súdov nižšej inštancie s ďalšími výrokmi žalovanej, pri ktorých sa len všeobecne konštatovalo, že nejde o neoprávnený zásah do dobrej povesti žalobkyne, bez reflektovania argumentov žalobkyne. Zo strany konajúcich súdov neboli pritom vyhodnotené konkrétne kritériá v rámci testu proporcionality, KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO povedal, ktoré sú kľúčové pre posúdenie proporcionality medzi slobodou prejavu a ochranou dobrej povesti právnickej osoby. Zohľadnené

mali byť napríklad skutočnosti, aké postavenie zastávali v čase prejavu žalovaná a sťažovateľka – žalobkyňa a akým spôsobom bol prejav prednesený, či išlo o otázku verejného záujmu alebo nie. Uvedené skutočnosti pritom súdy úplne opomenuli.

III.

31. Vec ústavnej sťažnosti napadla štvrtému senátu ústavného súdu v zložení Ladislav Duditš (predseda senátu) a Libor Duľa a Miroslav Duriš (členovia senátu). Predseda štvrtého senátu Ladislav Duditš bol na podklade oznámenia možných dôvodov vylúčenia podľa § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 583/2022 z 27. októbra 2022 vylúčený z konania a rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti. V súlade s čl. III bodom 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 vylúčeného predsedu štvrtého senátu ústavného súdu zastupuje predseda tretieho senátu, ktorým je sudca Peter Straka (čl. II bod 4 rozvrhu práce platného a účinného do 31. decembra 2022). Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 573/2022-31 z 23. novembra 2022 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu v zložení Peter Straka (predseda senátu) a Libor Duľa a Miroslav Duriš (členovia senátu).

32. V súlade s čl. XI bodom 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení dodatku č. 1 platného a účinného od 1. marca 2023 (ďalej len „rozvrh práce platný a účinný od 1. marca 2023“) ostáva zachované zloženie príslušného senátu určené podľa rozvrhu práce ústavného súdu v znení účinnom v deň právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení sudcu. Predsedom štvrtého senátu ústavného súdu je Miroslav Duriš (čl. II bod 4 rozvrhu práce platného a účinného od 1. marca 2023). Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd o ústavnej sťažnosti v zložení senátu podľa rozvrhu práce platného a účinného od 1. marca 2023 tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

IV.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

33. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila prípisom č. k. KP 3/2022-463 z 22. decembra 2022 podpredsedníčka najvyššieho súdu JUDr. Andrea Moravčíková, PhD., ktorá uviedla, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu.

34. Prílohou prípisu bolo vyjadrenie JUDr. Ing. Maria Dubaňa, sudcu spravodajcu vo veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 8 Cdo 185/2020. V podstatnom zotrval na dôvodoch už v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu uvedených a zdôraznil, že z ústavného hľadiska je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, samozrejme, za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. V závere zhrnul, že napadnutý rozsudok najvyššieho

súdu nezasahuje do základných práv a slobôd sťažovateľky, pričom nie je arbitrárny. Rozhodnutie vo veci ústavnej sťažnosti ponechal na úvahe ústavného súdu.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

35. V súlade s § 126 zákona o ústavnom súde ústavný súd upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti zúčastnenú osobu (žalovanú) a zároveň ju vyzval na prípadné vyjadrenie k ústavnej sťažnosti v stanovenej lehote. Zúčastnená osoba v prípise doručenom ústavnému súdu 27. januára 2023 v podstatnom zdôraznila, že k porušeniu označených práv sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo. Stotožnila sa s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v odôvodnení jeho rozhodnutia k aktívnej vecnej legitímácii, podľa ktorých tvrdenie sťažovateľky o tom, že dotknutá osoba nemusí byť presne označená, nemá právnu relevanciu.

36. K odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri posúdení neoprávnenosti zásahu objektívne spôsobilého vyvolať ujmu na dobrej povesti právnickej osoby nedošlo.

37. Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky, že z výroku zúčastnenej osoby bolo možné jednoznačne špecifikovať, že má ísť o sťažovateľku, sa zúčastnená osoba stotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, že predmetná otázka je skutková, a nie právna.

38. Odôvodnenia rozhodnutí odvolacieho súdu a dovolacieho súdu považuje za zrozumiteľné, presvedčivé a nevykazujúce znaky procesných pochybení. Na podklade uvedeného je podľa zúčastnenej osoby ústavná sťažnosť neopodstatnená a nedôvodná.

IV.3. Replika sťažovateľky:

39. Sťažovateľka na výzvy ústavného súdu na predloženie repliky k vyjadreniu najvyššieho súdu a vyjadreniu zúčastnenej osoby v rámci stanovených lehôt a ani do dňa meritórneho rozhodovania ústavného súdu nereagovala.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

40. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

41. Podstatou námietok sťažovateľky je arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v kontexte sťažovateľkou prezentovaných dovolacích námietok, ktorými atakovala nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj nesprávne právne posúdenie veci (body 23 až 30 tohto nálezu).

42. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd v úvode tejto časti rozhodnutia, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri

výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

43. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, avšak v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

44. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

45. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

46. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

47. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty

a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom strán v spore (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

48. Ústavný súd za zachovania podmienok spravodlivého procesu rešpektuje v súvislosti so sťažovateľkou napadnutým postupom dovolacieho súdu, že samotná otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 138/2021).

49. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak strana konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd jej túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

50. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť rozhodnutia dovolacieho súdu v súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom atakuje posúdenie ňou prezentovanej dovolacej argumentácie, predovšetkým záver dovolacieho súdu o tom, že otázka formulovaná v kontexte aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky je otázkou skutkovou. Tento záver považuje za formalistický.

51. Ústavný súd už v inej obdobnej veci (III. ÚS 72/2021) pri ústavnom prieskume rozhodnutia dovolacieho súdu pri riešení toho, čo treba považovať za skutkovú a čo za právnu otázku, odkazom na judikatúru najvyššieho súdu (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Cdo/27/2019 zo 14. marca 2019) zdôraznil, že „Riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah,

zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu na aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad.“.

52. Z už uvedeného vyplýva logický záver o tom, že skutková otázka sa týka výlučne skutkových okolností prejednávanej veci a právna otázka je spojená s právnym posúdením veci, pri ktorom súd skúma obsah, zmysel a účel príslušnej právnej normy, ktorú interpretuje a prijíma záver k (ne)aplikovateľnosti právnej normy na prejednávany prípad.

53. Otázka formulovaná sťažovateľkou v kontexte dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa týkala aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v konaní o ochranu dobrej povesti právnickej osoby. Aktívnu vecnú legitímáciu má ten, komu svedčí stav z hmotného práva, teda kto je nositeľom subjektívneho práva – v konaniach o ochranu dobrej povesti právnickej osoby má aktívnu vecnú legitímáciu ten, kto je nositeľom takéhoto práva.

54. Z príslušných častí rozsudku okresného súdu č. k. 6 C 23/2014 z 20. júna 2018 vyplýva, že v súvislosti s prvým výrokom, ktorým malo dôjsť k zásahu do dobrej povesti sťažovateľky, bola žaloba zamietnutá ako nedôvodná s poukazom na to, že „*uvedené tvrdenie bolo prednesené nie voči žalobcovi, ale... voči spol. [redacted] [redacted]*“, t. j. z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie. Žalobkyni preto vo vzťahu k prvému výroku nesvedčí právo na ochranu dobrej povesti.

55. Sťažovateľka nedostatok aktívnej vecnej legitímácie v kontexte prvého výroku namietla aj v odvolacom konaní, pričom túto námietku videl krajský súd ako nedôvodnú. Krajský súd pri formulovaní svojho záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v kontexte prvého výroku predneseného žalovanou uvažoval o právnej norme obsiahnutej v § 19a ods. 3 v spojení s § 19b ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom sa zamýšľal nad možnosťou jej aplikácie a skúmaním jej obsahu a zmyslu a v rámci výkladu na podklade svojich skutkových zistení prijal právny záver o neexistencii dôvodu na aplikovanie predmetnej právnej normy § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka na prejednávany prípad, a to vychádzajúc z premisy, že možnosť domáhať sa ochrany dobrej povesti právnickej osoby je viazaná len na tú právnickú osobu, ktorá bola špecifikovaná a ktorej názov je zapísaný v obchodnom registri. Išlo teda nepochybne o právne posúdenie veci aktívnej vecnej legitímácie, ktoré sťažovateľka v následnom dovolaní atakovala.

56. V dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovateľka namietla nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, ktorý podľa sťažovateľky – dovolateľky v jej veci podal výklad, ktorý je formalistický a nesprávny, keďže pre danosť aktívnej vecnej legitímácie v konaní o ochranu dobrej povesti právnickej osoby je postačujúce, ak je v predmetnom výroku, ktorým malo dôjsť k zásahu, dostatočne identifikovaná spôsobom, na základe ktorého ju možno spoľahlivo určiť. Inak povedané, podľa sťažovateľky na konštatovanie neoprávnenosti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby nemusí byť osoba, ktorej sa zásah týka, identifikovaná celým obchodným menom, postačí, ak je z predmetného výroku zrejmé, že sa týka konkrétnej osoby.

57. Najvyšší súd vyhodnotil dovoláciu argumentáciu sťažovateľky ako nespôsobilú založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu, že otázka tak, ako ju formulovala sťažovateľka, je otázkou skutkovou. Podľa ústavného súdu najvyšší súd vyhodnotil dovoláciu argumentáciu zjavne ústavne neudržateľným spôsobom, keď skutkový charakter otázky prednesenej

sťažovateľkou identifikoval v zameraní otázky na zistenie, či z výroku žalovanej bolo/nebolo možné jednoznačne špecifikovať, že inkriminovaný výrok sa týka sťažovateľky – žalobkyne (bod 20 tohto nálezu). Otázka tak, ako bola formulovaná sťažovateľkou (bod 25 prvá veta tohto nálezu a bod 4 dovolania), takýto záver o jej skutkovom charaktere nepripúšťa. Otázka formulovaná sťažovateľkou bola priamo zameraná, resp. atakovala právne posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne z pohľadu, či sa pre záver o aktívnej vecnej legitímácii vyžaduje celé a presné označenie obchodného mena právnickej osoby alebo postačujú identifikačné znaky právnickej osoby, ktoré túto dovoľujú identifikovať aj bez uvedenia celého obchodného mena.

58. Sťažovateľka teda nebrotila proti skutkovým zisteniam súdov nižších inšancií, ale položenou otázkou brojila proti nesprávnemu právnemu posúdeniu aktívnej vecnej legitímácie. Sťažovateľka jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom špecifikovala právnu otázku a zároveň uviedla, ako ju riešil odvolací súd (body 5 a 6 dovolania), pričom zároveň prezentovala, ako správne mala byť táto otázka riešená (bod 7 dovolania), a svoj záver primerane odôvodnila (body 8 a nasl. dovolania).

59. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa priznáva v spojení čl. 51 ods. 1 ústavy, teda v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Týmto ustanoveniami sú i príslušné právne normy upravujúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Pokiaľ najvyšší súd vyhodnotil dovoláciu argumentáciu sťažovateľky v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP zjavne ústavne neudržateľným spôsobom, potom je rovnako jeho záver k neprípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právného posúdenia ústavne neudržateľným.

60. Najvyšší súd posúdil sťažovateľkou formulovanú otázku, ako aj odôvodnenie k nej, formalisticky nerešpektujúc svoju vlastnú judikatúru týkajúcu sa toho, čo možno považovať za otázku skutkovú a otázku právnu. Uvedené formalistické posúdenie otázky predloženej sťažovateľkou viedlo k aplikácii príslušných ustanovení upravujúcich dovolacie konanie smerujúce k ústavne neakceptovateľnému záveru o neprípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a tým aj k ústavne neakceptovateľnému zamedzeniu prístupu sťažovateľky k dovolaniu, čo je dostatočným podkladom na záver o tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

61. Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zároveň napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

62. Pretože ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil pre dôvodnosť sťažovateľkou uplatňovanej námietky týkajúcej sa právného posúdenia v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ďalšími námietkami, ktorými sťažovateľka odôvodňovala porušenie identických práv zaručených ústavou a dohovorom v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sa už nemusel zaoberať, pričom uvedený záver argumentačne podporuje takto.

63. Sťažovateľka odôvodňuje arbitrárnosť vyhodnotenia vady zmätočnosti najvyšším súdom [§ 420 písm. f) CSP] z dôvodu, že dovolací súd žiadnym spôsobom nereagoval na argument nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľkou v odvolaní vrátane argumentov týkajúcich sa jej aktívnej vecnej legitímácie. Vzhľadom na skutočnosť, že vyslovenie porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom sa dotýka dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, v rámci ktorého sa bude po vrátení veci najvyššiemu súdu posudzovať právna otázka determinujúca aktívnu vecnú legitímáciu, posúdenie námietky arbitrárnosti odôvodnenia najvyššieho súdu pri vyhodnocovaní vady zmätočnosti atakujúcej (aj) otázku aktívnej vecnej legitímácie z pohľadu nedostatočnosti vysporiadania sa s námietkami prezentovanými sťažovateľkou v odvolacom konaní je v tomto štádiu minimálne predčasné. Vecným posúdením príslušnej argumentácie by ústavný súd mohol svojimi postojmi prejedukovať záver k otázke aktívnej vecnej argumentácie, čo je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov nežiaduce.

64. V súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd skúmal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke posúdenia zákonných predpokladov uplatnenia práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby aj z pohľadu, či sa jednotlivé výroky týkajú samotnej žalobkyne, t. j. aj z pohľadu jej vecnej legitímácie (bod 18 tohto nálezu *in fine*). Z uvedeného dôvodu čiastočného prekrytia vecnej argumentácie je predčasné aj preskúmanie námietky týkajúcej sa arbitrárnosti vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacou argumentáciou v súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP – odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke zásahu do dobrej povesti sťažovateľky výrokmi žalovanej.

65. Na podklade už uvedeného sa ústavný súd nezaoberal argumentmi predloženými sťažovateľkou v súvislosti s predmetnými námietkami s výhradou, že rozhodovanie o (ne)ústavnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu stratilo v tomto smere nateraz svoje opodstatnenie.

66. Keďže prípadný výsledok posúdenia dovolacieho dôvodu podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže mať vplyv na posúdenie argumentácie sťažovateľky v kontexte dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil ako celok. Úlohou najvyššieho súdu bude rozhodnúť vo veci dovolania opätovne.

VI.

Trovy konania

67. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním právnu zástupkyňou.

68. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 493,10 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,83 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál)

za každý úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 493,10 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII.

69. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu